

Průzkum MMF

REGIONÁLNÍ EKONOMICKÁ TÉMATA

Země nově vznikajících trhů v Evropě očekávají silnější růst, ale čelí novým rizikům

IMF Survey

13. listopad 2015

Dělníci na ropném vrtu v Rusku: Zatímco většina regionu roste zdravým tempem (částečně díky nízkým cenám ropy), poptávka v Rusku s přizpůsobující se ekonomikou klesá (fotografie: Gerd Ludwig/National Geographic Creative/Corbis)

- Většina regionu roste zdravým tempem; ekonomiky SNS čelí výzvám
- V příštím roce se očekává pozitivní růst, objevila se však nová rizika
- Země čelí fiskálním výzvám; potřebují prorůstové rozpočty

Podle poslední zprávy MMF *Regionální ekonomická témata* ukazuje regionální výhled pro střední, východní a jihovýchodní Evropu v tomto roce smíšený obrázek. Zatímco v zemích střední a východní Evropy pokračuje dobré tempo růstu, Rusko a další státy Společenství nezávislých států zažívají recesi.

Očekává se, že region jako celek vykáže v příštím roce pozitivní růst, poté, co se ekonomiky SNS stabilizují a začnou se zotavovat (viz tabulka).

Ve střední a východní Evropě, Turecku a ve většině zemí jihovýchodní Evropy růst vychází ze silné domácí poptávky a je podporován nízkou cenou ropy a lepšími vyhlídkami eurozóny. Růstu několika zemí Evropské unie (EU) také prospěla zvýšená absorpce evropských strukturálních a kohezních fondů.

Naproti tomu v SNS klesá domácí poptávka s tím, jak se ruská ekonomika přizpůsobuje nízkým cenám ropy a západním sankcím, a Ukrajina bojuje s několika výzvami v souvislosti s ambiciózními reformami, velkým makroekonomickým přizpůsobením a hospodářským neklidem na východě.

Čeká nás vyrovnanější růst

Přes smíšený obrázek letošního roku se v roce 2016 v regionu očekává obnovení růstu.

(reálný růst HDP v procentech)

	2014	Projection	
		2015	2016
SVJVE1 ¹	1.4	-0.6	1.3
Baltské země ^{1,2}	2.8	1.9	2.9
Střední a východní Evropa ^{1,3}	3.1	3.4	3.1
Jihovýchodní Evropa ^{1,4}	1.3	2.2	2.4
Ostatní SNS ^{1,5}	-3.9	-7.1	0.7
Rusko	0.6	-3.8	-0.6
Turecko	2.9	3.0	2.9

Poznámka: ¹ Vážený průměr. Vážený HDP oceněný v paritě kupní síly. ² Estonsko, Lotyšsko a Litva. ³ Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovenská republika a Slovinsko. ⁴ Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Kosovo, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora, Rumunsko a Srbsko. ⁵ Bělorusko, Moldávie a Ukrajina.

Zdroj: Databáze MMF – Světový ekonomický výhled

Rizika se zvýšila

Růstová předpověď se ve srovnání s odhady z jara 2015 změnila jen málo, avšak rizika se zvýšila, **nebot** se objevila rizika nová. I když přímé obchodní propojení s Čínou je relativně malé, exportéři komodit (Rusko) a otevřenější ekonomiky (Česká republika, Slovenská republika, Maďarsko) by byly poklesem poptávky po importu z Číny postiženy nejvíce. Region také zůstává zranitelný vůči šíření nákazy z možného obnovení volatility nově vznikajících trhů, které by mohlo vést k odlivu kapitálu a tlakům na likviditu států a zadlužených firem. Navíc uprchlická krize v Evropě může přinejmenším v krátkodobém horizontu vytvořit tlak na veřejné finance a narušit obchodování, protože země se snaží zajistit své hranice.

Politiky je třeba uzpůsobit na míru

Politické priority závisí na tom, jak daleko se ekonomiky dostaly v procesu pokrizového přizpůsobení a na jejich vystavení vnějším rizikům. *Tam, kde zotavení hodně pokročilo*, priority se stále více přesunují směrem ke střednědobým cílům, včetně obnovení fiskálních rezerv a pokračování strukturálních reforem. Přesto však hlavní odkazy krize – vysoké špatné úvěry a dluhové převisy – vyžadují v některých zemích další práci (obzvláště v jižní a jihovýchodní Evropě).

U ekonomik, které jsou v recesi, je hlavní výzvou řídit přizpůsobení obchodním podmínkám a dalším otřesům s ohledem na podporu slabé poptávky a snížení vysoké inflace. *Země vystavené vnějším otřesům* musí být připraveny čelit tlakům trhu používáním flexibility

směnného kurzu jako tlumiče, společně s makroprudenční politikou pro kontrolu nárůstu rizik finančního sektoru.

Soulad mezi fiskální konsolidací a růstem

Klíčovou výzvou politik je restrukturalizace rozpočtů na podporu dlouhodobého růstu. Rozpočty mnoha zemí SVJVE jsou relativně nepříznivé pro růst, protože příliš velká část rozpočtů se utráčí za transfery a veřejnou spotřebu. Protirůstově také působí relativně vysoké zdanění práce (obzvláště příspěvky na sociální zabezpečení), které může vytvářet past zaměstnanosti a chudoby.

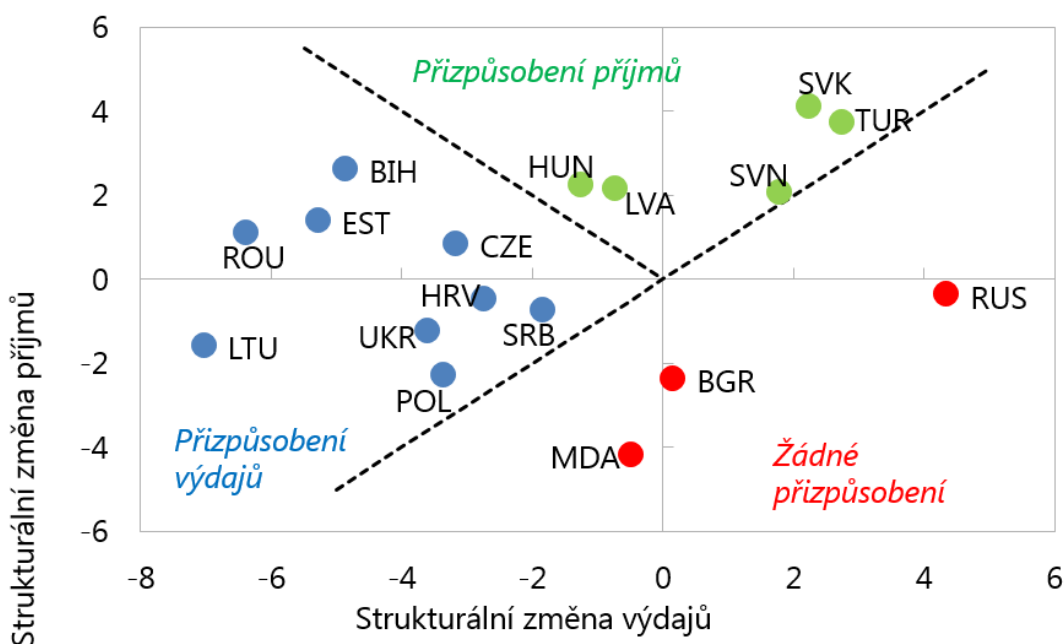
Od vypuknutí globální finanční krize v letech 2008-2009 se rozpočtové struktury v regionu výrazně změnilly. Strukturální kvalita rozpočtů se v průběhu tohoto procesu často zlepšila. Celkové fiskální přizpůsobení v některých případech překročilo 5 procentních bodů potenciální produkce. Ve většině zemí se toto úsilí soustředilo na počátku a země dosáhly největší části konsolidace snížením výdajů, nikoli zvýšením příjmů (tabulka 1).

Tabulka 1

Fiskální přizpůsobení, 2008-2014

Konsolidace je dosahováno převážně snížením výdajů.

(cyklicky upraveno, v procentech potenciálního HDP)

Zdroje: Databáze MMF – Světový ekonomický výhled a výpočty pracovníků MMF

Mnohé země kompenzovaly strukturální poklesy daně z příjmů právnických osob daněmi nezávislými na růstu, např. daní z přidané hodnoty (tabulka 2). Současně bylo dosaženo velkých úspor z reformy nárokových programů a snížení veřejné spotřeby. Baltským zemím a zemím střední Evropy, které mají přístup ke strukturálním a kohezním fondům EU, se často podařilo vyhnout škrtům veřejných kapitálových výdajů, které mohou působit protirůstově.

Tabulka 2

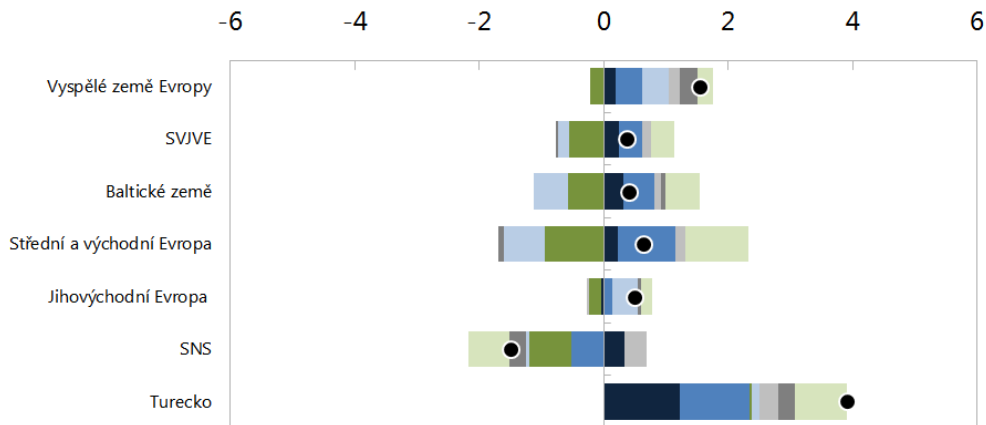
Změny rozpočtových struktur, 2008 – 2014

Struktura rozpočtů se často zlepšila, obzvláště na straně výdajů.

(cyklicky upraveno, v procentech potenciálního HDP)

Změny příjmů

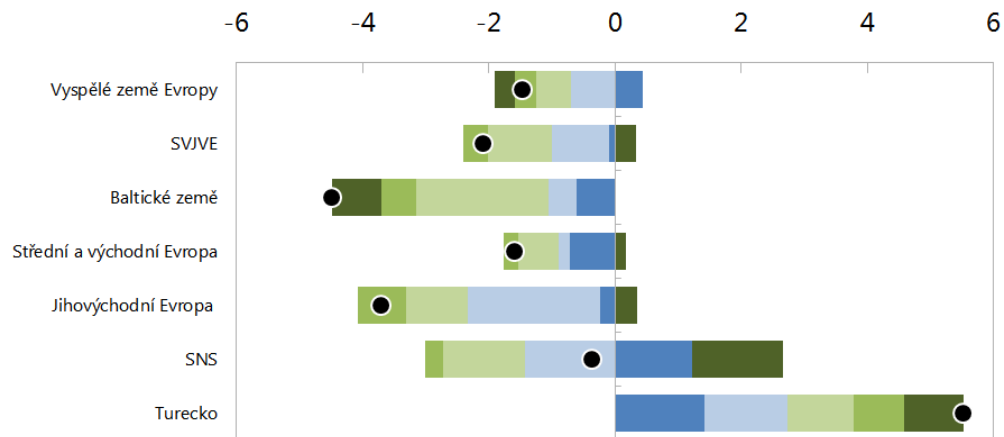
- Příspěvky na sociální zabezpečení
- Spotřební daně
- Daň z příjmů právnických osob
- Daň z příjmů fyzických osob
- Majetkové daně
- Jiné daně
- Další příjmy
- Celkem

(cyklicky upraveno, v procentech potenciálního HDP)

Změny výdajů

- Transfery
- Kapitálové výdaje
- Odměny zaměstnanců
- Veřejná spotřeba
- Jiné výdaje
- Celkem

Zdroje: Databáze MMF – Světový ekonomický výhled a výpočty pracovníků MMF

Řešení zbývajících fiskálních výzev

Nadále však existují důležité fiskální výzvy. Fiskální konsolidace ještě neproběhla a nutnost přizpůsobení je stále velká, obzvláště v jižní Evropě. Klíčovou budoucí potřebou jsou rozpočty, které více podporují růst. Zatímco politiky musí být přizpůsobeny na míru konkrétním okolnostem každé země, některé cesty reformy jsou pro všechny země společné.

- *Země, které potřebují další fiskální přizpůsobení*, by se měly zaměřit na neproduktivní transfery a reformu nárokových programů - včetně veřejných důchodových systémů - při současné ochraně produktivních výdajů na zdravotnictví, vzdělání a veřejnou infrastrukturu. Země s přístupem ke strukturálním a kohezním fondům EU by jich měly využít k tomu, aby se vyhnuly škrtům ve veřejných investicích.
- *Reforma v zemích s udržitelnou fiskální situací* by se měla zaměřit na kvalitu rozpočtů. Možnosti zahrnují přesun daňového zatížení z přímého na nepřímé zdanění při současném snížení osvobození od daně a zvýšení efektivity veřejných výdajů.

Související odkazy

Přečtěte si zprávu, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2015/eur/eng/erei1115.htm>

Světový ekonomický výhled, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/02/>

Globální otázka migrace, <http://blog-imfdirect.imf.org/2015/11/11/migration-a-global-issue-in-need-of-a-global-solution/>

MMF – regionální oddělení pro střední a východní Evropu,

<http://www.imf.org/external/region/bal/rr/>